

Aftale om klimalov

af 6. december 2019

Formål

Regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti og Alternativet er enige om, at Danmark tager lederskab for den grønne omstilling. Danmark skal arbejde aktivt for Parisaftalens mål om at holde den globale temperaturstigning nede på 1,5 grader.

Aftaleparterne er enige om, at Danmark skal have en bindende klimalov med et mål om 70 pct. reduktion af drivhusgasudledningerne i 2030 ift. 1990 og et langsigtet mål om klimaneutralitet i senest 2050 og med 1,5 graders målsætningen for øje.

Klimaindsatsen skal ske under hensyntagen til en række guidende principper:

Klimaudfordringerne er en global problemstilling. Derfor skal Danmark være et foregangsland i den internationale klimaindsats, så vi kan inspirere og påvirke resten af verden. Danmark har derudover både et historisk og moralsk ansvar for at gå forrest.

Indfrielsen af Danmark klimamål skal ske så omkostningseffektivt som muligt, under hensyntagen til både den langsigtede grønne omstilling, bæredygtig erhvervsudvikling og dansk konkurrencekraft, sunde offentlige finanser og beskæftigelse. Dansk erhvervsliv skal udvikles og ikke afvikles. Danmark skal vise, at vi kan lave en grøn omstilling og samtidig bibeholde et stærkt velfærdssamfund, hvor sammenhængskraften og den sociale balance sikres. De tiltag, vi skal anvende for at reducere udledningen af drivhusgasser, skal medføre reelle, indenlandske reduktioner, men vi skal samtidig sikre, at danske tiltag ikke blot flytter hele drivhusgasudledningen uden for Danmarks grænser.

En ny klimalov har følgende hovedindhold:

- I. Delmål & klimahandlingsplan
- II. Årligt klimaprogram & handlepligt
- III. Klimarådets organisering
- IV. Global afrapportering & strategi
- V. Opgørelsesmetoder

I. Delmål og klimahandlingsplan

Aftaleparterne er enige om, at der i loven indskrives en mekanisme for fastsættelse af delmål. Mekanismen medfører, at den til enhver tid siddende regering hvert femte år skal fastsætte klimamål med et tiårigt perspektiv. Det betyder, at der i 2020 første gang skal fastsættes et delmål for 2030, som vil være 70 pct.-målet i 2030. I 2025 vil næste delmål blive sat for 2035 og så fremdeles. Efter hvert folketingsvalg skal regeringen forholde sig til det senest fastsatte delmål. Delmålene skal sættes under hensynstagen til rammerne i Parisaftalen, den klimavidenskabelige udvikling, det langsigtede mål om klimaneutralitet i senest 2050, med 1,5 graders målsætningen for øje og efter inddragelse af Klimarådet. Et nyt delmål, der fastsættes, må ikke være mindre ambitiøst end det seneste fastsatte delmål (efter Parisaftalens princip om no backsliding).

Regeringen skal mindst hvert femte år og som minimum i forbindelse med fastsættelse af delmålene udarbejde en klimahandlingsplan med tiårigt perspektiv. Regeringen kommer med et udspil til delmålene, og de forhandles i forbindelse med klimahandlingsplanerne.

For at sikre klimahandling på kort sigt er aftaleparterne enige om, at regeringen i 2020, efter at Klimarådet har afgivet anbefaling om et delmål for 2025, foreslår et indikativt delmål for 2025 i forbindelse med regeringens kommende klimahandlingsplan. Fastsættelsen af det indikative delmål i 2025 vil indgå i forhandlingerne om klimahandlingsplanen.

Delmål, både i 2025 og i 2035 og frem, fastsættes efterfølgende ved lov.

I den kommende klimahandlingsplan i 2020 skal der desuden indgå sektorstrategier og indikatorer som minimum for væsentlige sektorer som landbrug, transport, energi, byggeri og industri. Klimahandlingsplanen skal endvidere indeholde tiltag målrettet inddragelse af borgere, erhvervsliv og civilsamfund.

Aftaleparterne er endvidere enige om, at der frem mod den første klimahandlingsplan oprettes et borgerting, hvor borgerne kan få deres stemme hørt i tilrettelæggelsen af klimapolitikken.

II. Årligt klimaprogram og handlepligt

Aftaleparterne er enige om, at der knyttes en handlepligt til klimalovens målsætninger om 70 pct. reduktioner i 2030, det langsigtede mål om klimaneutralitet i senest 2050 samt delmål, som fastsættes af ovenstående mekanisme.

Handlepligten medfører, at klima-, energi- og forsyningsministeren skal fremlægge nye initiativer med kort og lang sigt, som viser vejen mod klimalovens mål, hvis handlepligten indtræder jf. nedenfor.

Handlepligten knyttes op på en fast årlig kadence.

- 1) Klimarådet giver en vurdering af, om regeringens klimaindsats anskueliggør, at klimalovens mål nås, og dermed deres faglige vurdering af, om handlepligten indtræder.
- 2) Klima-, energi- og forsyningsministeren fremlægger nye initiativer med kort og langt sigt, som viser vejen mod opfyldelse af klimalovens mål.
- 3) Folketinget vurderer, om handlepligten træder i kraft og, om regeringen lever op til den.
- 4) Et flertal i Folketinget vil altid kunne vedtage at kræve andre initiativer iværksat, og i yderste konsekvens kan et flertal i Folketinget udtrykke mistillid til ministeren.

Anbefalinger fra Klimarådet

Klimarådets rolle er at rådgive regeringen i forhold til klimaindsatsen. I februar skal Klimarådet vurdere regeringens klimaindsats samt komme med anbefalinger til den fremadrettede indsats, herunder over tid udarbejde et katalog af mulige virkemidler. Klimarådet skal herunder give en vurdering af, om regeringens klimaindsats, jf. redegørelse fremlagt året før, anskueliggør, at klimalovens mål nås, og dermed deres faglige vurdering af, om handlepligten indtræder. Derudover skal Klimarådet give en status på Danmarks internationale målsætninger.

Klimarådet skal i deres anbefalinger forholde sig til klimalovens formål.

Klimastatus og -fremskrivning

I april kommer en årlig klimastatus og -fremskrivning fra Energistyrelsen, som bl.a. indeholder fremskrivninger af drivhusgasser. Denne klimastatus- og fremskrivning vil ift. Energistyrelsens nuværende basisfremskrivning blive styrket med et mere omfattende datagrundlag inden for landbrug, transport, byggeri og erhverv.

Aftaleparterne er endvidere enige om, at den årlige klimastatus og -fremskrivning sendes i ekstern høring, og at data offentliggøres. I forbindelse med den eksterne høring kan aktører, herunder Klimarådet, kommentere på forudsætninger, antagelser mv. I forbindelse med høringen afholdes et møde, hvor antagelser og forudsætninger i fremskrivningen præsenteres.

Derudover indgår den særskilte globale afrapportering på Danmarks klimaindsats i forhold til de globale udledninger i klimastatus og -fremskrivning.

Klimaprogram

I klimaprogrammet giver klima-, energi- og forsyningsministeren i september sin vurdering af, om det kan anskueliggøres, at klimalovens mål nås, eller om handlepligten indtræder. Dette under hensyntagen til, at man endnu ikke kender de præci-

se virkemidler, der skal til for at nå hele vejen i mål ift. 70 pct. reduktion i 2030 ift. 1990 samt klimalovens principper for klimaindsatsen.

Hvis klima-, energi- og forsyningsministeren vurderer, at handlepligten indtræder, skal ministeren i klimaprogrammet fremlægge konkrete nye initiativer og initiativer besluttet i årets løb, som viser vejen mod opfyldelsen af klimalovens mål. Der skal fremlægges initiativer med effekt på både kort og lang sigt.

Frem mod 2030 skal der over årene i klimaprogrammet ske en øget konkretisering i de fremlagte initiativer, hvor balancen skal gå mod, at der i tiltagende grad fremsættes initiativer med effekter på kortere sigt med henblik på at sikre målopfyldelsen i 2030. Initiativer med effekt på længere sigt vil efterhånden som 2030 nærmer sig i stigende grad sigte mod at nå 2035-målet eller mål længere fremme.

Klima-, energi- og forsyningsministeren skal i klimaprogrammet forholde sig til anbefalingerne fra Klimarådet, herunder redegøre for og tage stilling til anbefalingerne.

Endvidere vil klimaprogrammet indeholde en status på forskning og udvikling samt status på opfyldelse af internationale målsætninger. Dertil vil en beskrivelse af regeringens fremadrettede internationale indsats indgå i klimaprogrammet *jf. global klimastrategi*.

På baggrund af DMI's arbejde redegøres der årligt i tillæg til klimaprogrammet for status på den klimavidenskabelige udvikling, herunder nyeste IPCC-rapporter. Endvidere er parterne enige om, at DMI's rolle som regeringens klimavidenskabelige rådgiver indskrives i klimaloven.

Klimaprogrammet kommer i sammenhæng med finanslovsprocessen.

Inddragelse af fagministre

Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget indkalder relevante fagministre til gennemgang af de dele af regeringens klimaprogram, som den enkelte fagminister har ansvar for, herunder på både det nationale og det internationale område.

Redegørelse for Folketinget

Klima-, energi- og forsyningsministeren kommer efter indgåelse af den årlige aftale om finansloven med en redegørelse af effekterne af regeringens klimapolitik og stiller sig i den sammenhæng årligt til rådighed for en forespørgselsdebat i Folketinget.

Hermed får Folketinget mulighed for årligt at vurdere, om regeringens initiativer er tilstrækkelige til, at Folketinget vurderer, at handlepligten efterleveres. Et flertal i Folketinget vil altid kunne vedtage at kræve andre initiativer iværksat, og i yderste konsekvens kan et flertal i Folketinget udtrykke mistillid til ministeren.

Evaluerings af årshjulet

Aftaleparterne er enige om, at det systematiske årshjul, *jf. ovenfor*, evalueres af aftaleparterne efter tre år med henblik på at vurdere, om det fungerer hensigtsmæssigt.

III. Klimarådets organisering

Aftaleparterne er enige om, at Klimarådet skal være stærkt og uafhængigt, og at Klimarådet videreføres som et råd bestående af eksperter, som giver uvildig rådgivning til regeringen på klimaindsatsen.

Udover de årlige anbefalinger, *jf. ovenfor*, skal Klimarådet i løbet af året kommentere på klimastatus og -fremskrivning og regeringens klimaprogram. Endvidere kan Klimarådet løbende udarbejde analyser af og anbefalinger til klimaindsatsen mv. Klimarådet kan løbende inddrage ekstern ekspertise i deres arbejde.

Klimarådets organisering

Aftaleparterne er enige om, at Klimarådet har én formand, som udpeges for en periode af fire år og kan genudpeges én gang i træk.

Parterne er endvidere enige om, at den nuværende udpegningsproces ændres, så Klimarådets medlemmer efter enighed vælger en formand.

Parterne er endvidere enige om, at Klimarådet udvides fra de nuværende seks medlemmer til otte medlemmer, hvoraf to medlemmer konstitueres som næstformænd. Næstformænd vælges af rådet blandt rådets medlemmer.

Formand og næstformænd udtaler sig på vegne af Klimarådet.

Rådet sammensættes af eksperter med bred ekspertise og et højt klimarelevant fagligt niveau inden for energi, bygninger, transport, landbrug, miljø, natur og økonomi. Hertil udvides rådets ekspertise med kompetencer inden for klimavidenskabelig forskning og adfærdsforskning af relevans for klimaområdet.

Medlemmerne af Klimarådet udpeges for perioder af fire år, og hvert medlem kan højst være medlem i to perioder i træk. Parterne er endvidere enige om, at den nuværende udpegningsproces for rådet ændres, så rådet selv vælger nye medlemmer, når et medlem ønsker at udtræde eller falder for tidsgrænsen, og så de nævnte fagligheder fortsat er dækket ind¹.

Ændringer af reglerne for valg og godkendelse af nye medlemmer, formand og næstformænd har virkning fremadrettet.

¹ Af forvaltningsmæssige grunde skal formand, næstformænd samt medlemmer af Klimarådet godkendes formelt af klima-, energi- og forsyningsministeren. Ministeren kan kun helt undtagelsesvis afvise at følge rådets indstilling. I så fald orienterer ministeren Folketingets Klima-, Energi- og Forsyningsudvalg herom og begrundet over for udvalget, hvorfor ministeren ikke vil følge rådets indstilling.

Klimadialogforum

Aftaleparterne er enige om, at der etableres et klimadialogforum i tilknytning til Klimarådet. Klimadialogforummet mødes i tilknytning til, at Klimarådet udgiver deres årlige anbefalinger og i forbindelse med øvrige udgivelser fra Klimarådet. Medlemmerne af forummet har mulighed for at afgive skriftlige kommentarer til Klimarådets anbefalinger og øvrige udgivelser. Klimarådet indkalder til møder i forummet. Medlemmerne af klimadialogforummet udnævnes for en 3-årig periode.

Klimadialogforummet sammensættes af repræsentanter fra bl.a. brancheorganisationer, tænketanke, grønne organisationer, arbejdstagerorganisationer og ministerier. Listen over organisationer og institutioner med indstillingsret til klimadialogforummet aftales med aftaleparterne. Listen udmøntes efterfølgende af klima-, energi- og forsyningsministeren i en bekendtgørelse.

Inden udløbet af hver 3-årig periode reviderer aftaleparterne listen over, hvilke organisationer og institutioner, som kan indstille medlemmer til den næste 3-årige periode.

IV. Global afrapportering og strategi

Klimaudfordringen er global. Aftaleparterne er enige om, at Danmark skal arbejde aktivt for at holde den globale temperaturstigning nede på 1,5 grader ved at øge de globale ambitioner for grøn omstilling gennem bl.a. multi- og bilaterale samarbejder.

Derfor er det vigtigt, at der med klimaloven sættes fokus på såvel Danmarks internationale klimaindsats som Danmarks globale påvirkning af klimaet.

Aftaleparterne ønsker derfor et styrket internationalt myndighedssamarbejde om klima med fokus på verdens store udledere af drivhusgasser og udviklingslande. Der skal desuden være et fokus på øget dansk eksport af energiteknologi.

Aftaleparterne er enige om, at der i forbindelse med den årlige klimastatus og -fremskrivning laves en særskilt årlig global afrapportering for de internationale effekter af den danske klimaindsats, herunder reduktioner i international skibs- og luftfart og reduktioner fra eksport af el fra vedvarende energikilder.

Desuden kan effekterne af de danske bilaterale energisamarbejder med store CO₂-udledere indgå, ligesom effekterne af dansk import og forbrug søges belyst. Hertil redegøres der for den danske bistand på klimaområdet.

Der skal endvidere årligt redegøres for status på Danmarks internationale forpligtelser.

Global klimastrategi

Endvidere er aftaleparterne enige om, at der i det årlige klimaprogram indgår en global klimastrategi.

I strategien redegøres for Danmarks globale klima- og energisamarbejder, samt hvordan regeringens udenrigs-, udviklings- og handelspolitik bidrager til at sikre, at Danmark spiller en rolle som global drivkraft i international klimapolitik.

Der vil gennem udviklingsbistanden også være fokus på både reduktioner og klimatilpasning for at bidrage til at sikre udviklingslandenes muligheder for bæredygtig udvikling og efterlevelse af Parisaftalen.

V. Opgørelsesmetoder

Aftaleparterne er enige om et mål på 70 pct. reduktion af drivhusgasser i 2030 i forhold til 1990 og et mål om klimaneutralitet i senest 2050. Reduktionerne skal ske på dansk grund. De nationale drivhusgasudledninger opgøres i overensstemmelse med FN's opgørelsesregler.

70 pct.-målet vil blive opgjort som et gennemsnitsmål over tre år for at minimere udsving i enkeltår. I 2030 vil det således være et gennemsnit af årene 2029-2031.

Aftaleparterne ønsker ikke at anvende reduktionsmekanismer til opfyldelse af 70 pct.-målet i klimaloven, herunder reduktionsmekanismer som EU-fleksibilitetsmekanismer, danske reduktioner fra international luft- og skibsfart og øvrige danske tiltag med international effekt, som fx eksport af el.

Aftaleparterne er enige om, at hvis det i de sidste år frem mod 2030 viser sig, at man ikke kan leve op til 70 pct.-målet under hensyntagen til de i klimaloven angivne principper for klimaindsatsen, så må aftalepartierne inden for forliget bag klimaloven træde sammen med henblik på at drøfte, om der kan opnås enighed om at anvende fleksible mekanismer og andre virkemidler. Det sker i erkendelse af, at 70 pct.-målet er meget ambitiøst, og at vi endnu ikke kender løsningerne til at nå helt i mål, samt at aftaleparterne ikke ønsker at være tvunget til at tage beslutninger, som kan have u hensigtsmæssige konsekvenser for det danske samfund.

Aftaleparterne er enige om i 2030 at revidere aftalen på dette punkt under hensyntagen til udviklingen i reduktionsmekanismerne med hensyn til deres reelle klimaefekt.

Aftaleparterne er enige om, at et indikativt mål i 2025 indbefatter, at målet fastlægges som et interval og ikke som et fast punktmål.

Aftalens karakter

Aftalen indeholder elementer, som er omfattet af forlig, mens andre elementer har karakter af stemmeaftale. Parterne er enige om, at følgende dele af aftalen er omfattet af forlig:

- Klimalovens handlepligt
- Mål om 70 pct. reduktion i 2030 ift. 1990 og det langsigtede mål om klimaneutralitet i senest 2050
- 70 pct.-målet omfatter alle sektorer (ekskl. international skibs- og luftfart)
- Anvendelse af reduktionsmekanismer
- Forpligtelsen til at fremlægge og forhandle delmål hvert femte år med 10-årigt perspektiv
- Klimarådets organisering og klimadialogforum

Resten af aftalen har karakter af en stemmeaftale. Aftaleparterne forpligter sig til at stemme for de lovforslag, der udmønter aftalens indhold.

Aftaleparterne står frit, når den nødvendige lovgivning er vedtaget, med mindre der er tale om aftaleelementer omfattet af forlig.